

Nag-unang Sinemanang Magasin Sa Binisaya

Bisaya

Enero 30, 2012

Karon,
Available na sa
National Bookstores
ug Merriam &
Webster Bookstores
Nationwide!

BALANGIGA BELLS: Pagsaksi Sa Pag-uli Uban ang Pagsuling sa Kagahapon

NI JOSE AL. LIMPANGOG

MANILA
BULLETIN
PUBLICATION

P25

Sa Atong Hapin

Teknolohiya ug mga Hapagporma
ni JOSE AL. LIMWANAGAN

Ang bantayog sa Balangiga Encounter nga gidisenyo ni National Artist Pantaleon Abueva.

Balangiga Bells:

Pagsaksi Sa Pag-uli Uban ang Pagsuling sa Kagahapon

MINGBIYAHE mig duha ka gatos ug lima ka kilometro gikan sa Palompon, Leyte ngadto Balangiga, Eastern Samar kaniadtong Disyembre 15, 2018 aron saksihan ang seremonya pag-uli sa makasaysayanong Balangiga Bells. Panganoron ug may pat-ak-pat-ak nga ulan kadtong adlawa, apan sige lang basta maabot ang kuwarto klaseng lungsod sa habagatang Samar diin nahitabo ang gitawag og Balangiga Massacre kaniadtong Setyembre 28, 1901 panahon sa gubat tali sa Pilipinas ug Amerika.

Gikan sa San Juanico Bridge among gisubay ang dalan nga sagad nag-ubay sa lapyahan sa Leyte Gulf, ang golpo sa kinadak-ang gubat sa kagadatan panahon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan

“ Human sa mga yangungo, pangaliya ug tuaw ning ulahing mga dekada, nahibalik ra gayod ang mga kampana sa ilang gigikanan.”

Ang Municipal Hall sa Balangiga.

tali sa Amerika ug Hapon. Nasubay na namo kaniadto ang dalan kutob sa lungsod sa Basey diin anaa ang bantogang Sohoton Cave, apan ang unahan niini birhen pa sa among mga mata.

Hapit na moudtong larok sa among pag-abot sa sentro sa lungsod, dungan sa pagtugpa sa duha ka *presidential chopper*. Tipik kami sa mga tawong mingdugok dayon didto sa plaza sa eskulahan diin minguaga ang mga helikopter. Taudtaod ang among paglakaw-lakaw daplin sa plaza, apan way presidenteng minaog gikan sa helikopter. Bisan ang mga polis ug militar nga among gipangutana way gikatug-an unsang orasa mouabot ang presidente.

Human maniadto, minglahos kami ngadto sa plaza municipal

nga gialirongan sa Municipal Hall, San Lorenzo de Martir Church, Balangiga Encounter Monument and Memorial Library ug awditoryum sa munisipyo. Labing gihugopon sa mga bisita ang bantayog sa Balangiga Encounter (kun Balangiga Massacre) nga gidisenyo ug gitukod ni Napoleon Abueva, *national artist* (1973) alang sa *visual arts/sculpture*. Atubang sa maong monumento nagtindog usab ang bantayog ni Kapitan Valeriano Abanador, hepe sa kapolisan panahon sa masakar.

Among gilibot ang obra ni Abueva. Sa kasadpang bungbong sa monumento gisulat ang tanang tawo, Pilipino ug Amerikano, nga diha panahon sa masakar kanus-a namahaw ang mga sundalong Kano. Sa 73 ka Kano, 43 ang napatay apil ang ilang pangulo nga

Salad Bowl
Ni Amelia Catarata-Boto

Mga Pasalamat Taliwala sa Kaanyag

HOOOOO, sayop inyong gihanahuna gyod. Dili ako ang maanyag. Ang Dakbayan sa Valencia maoy maanyag pero siges na lang god, angkonon ko na lang. Ang akong kaanyag tungod kay daghang maanyag sa akong palibot. Dili baya bugok ray kamaong mangopya. Hahaha.

Bitaw, nindot kaayo among 2019 Valencia City Gakít Festival nga gipahiluna niadtong ika-5 sa Enero. Matag unang Sabado sa tuig na ni, puhon kon kahuy-an sa Ginoo. Sunod tuig puhon, ari mos Valencia, sa Bukidnon kay aron lasakay mog galit. Bayad lang mo apil na kaon og inang, binaki, o limung-ag saging. Bayad sab mo kon gusto mo makat-ong maglubok, magtahop, mag-alig-ag o bisan magpali og tipasi. Duda mo kon makamao ko ana, no? Aw, maong ari mo kay aron makita matong katag. Hahaha.

Dili ko magdaghan og wawit karon, kay hulagway akong paestoryahan. Matod pa ni Mr. Decius L. Esmedalla, ang among *guest speaker* nga mao sa Supervising Tourism Operations Officer sa Department of Tourism, Region 10, ang Gakít Festival sa Valencia maoy labing pinasabi nga kapistahan sa tibuk Pilipinas tungod kay, giwas nga kini wala pasigudhiog una sa gobyerno, kay gimugna man kini sa Valencia Bukidnon Historical and Cultural Society aron maporma og balik ang gamot, unod ug kalag sa mga taga Valencia, dili usab kini iya ra sa mga relihiyoso, politikong mga tribuhanon nga

kalihokan. Gimugna kini aron adunay kalihokan ang tanang mga taga Valencia nga magkahiusa pagpasalamat sa Diyos.

Aw, kon moari mo, kinahanglan sab mong mapasalamatan og pamatasan ug maninguha nga makasabot unsay gipasalamat. Maong miingon lagi si Mr. Esmedalla nga lahi ni nga kalihokan kay makatandog og kasangkasing. Matandog baya gyod kag matind-aron nga pasalamat sa Ginoo karon panahona, sa?

Kaniadtong gaporma-porma man god ang Valencia Bukidnon Historical and Cultural Society (VBHCS) sa iyang mga programa, ang pangutana nga ilang gitubag duha lang. Una, duna pa bay kulang ang karon sa Valencia nga marihimong problema damlag? Hah, daghang tubag mi, uy. Dihay miingon nga ang Suba sa Pulangi dili na mao ang suba nga ilang nasibtan kaniadto. Garwas nga dili na kini tin-aw, wala na ang orihinal nga mga isda nga nagpuyo niini nga suba, sama sa puyo ug pat. Kaniadto, tungod sa kalimpyo ug katin-aw, ang mga tawong makalabay ug giuhaw, motikabo lang aron makainom. Karon, bisan pantat tingali maulaw na magpuyo sa Pulangi. Hehehe.

Lahi ra sab kuno ang hanika karon ug kaniadto. Aw, himon, niadtong mga 1970's man god, gipahimit ang ang sistema sa irigasyon sa Valencia ug idai maoy miasab sa hulagway sa banika sa Valencia. Sa wala pa ni, bakerohanon ras mga baka ang luag nga patag sa Valencia ug halos mga kugon ray makit-an sa unahan sa kamaisan ug

kahumayan nga rabuhi lang sa ulan. Kaniadto sab daghan ang mga punoansa dinog, bugnay ug serali, upan wala na ning mga kahoya karon. Nah, mas labawng wala nay mga tugas, lawaan, magtingali ug uban pang mga kaboy nga mipuno sanaglagitom nga mga lasang kaniadto nga malantaw gikan sa dalan. Nindot man god kon naa pa diay galugitom nga lasang nga malantaw kay ingon sa duna pay misteryo nga maghatag og kaikag sa tuwo nga

maningkamot. Lisod sab diay kon mabukasan na ang mga bakid kay ingon og nasabtan na nato taran ang mga tanghaga sa kinabuhi ug maong ingon sa wala na tay unoy motikang pa ngadtos atong ugma. Sumo ba. Hehehe.

Ang laing pangutana nga gitubag mao kini: unsa man gyoy nakanindot sa Valencia, karon ug kaniadto? Aw, kanang pangutanaha nagtangag nag laing pangutana. Unsay naa kaniadto nga nakapahimong nindot sa karon?

PANGAGOD BONIL.

Seguradong tambal sa sakit sa panit

Labihan kaepektibo sa panggod. Guan sa bolsa. Ang BONIL epektibo sa panggod, bun-L, ap-ap nga ilom, athlete's foot, ug uban pang fungus infections. Epektibo usab sa skin peeling, tingag o nanglinging kubal ug sa mibagang lapalapa, Pormula sa inilang dermatologist nga si Dr. Fidel Plantilla.

EPIKTIBO NA. BARATO PA